

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. н. Елисавета Вълчинова-Чендова (ИИИЗк – БАН)

проф. направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

за дисертационния труд на

ДЗАНА ВИДЕВА ИВАНОВА

на тема

**„Италианската *Musica Leggera* и българската естрадна песен до края на
80-те години на XX век – аспекти на влиянието“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“,

проф. направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Научен ръководител: проф. д-р Росица Драганова

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАНТКАТА

Дзана Иванова е зачислена като редовен докторант към Института за изследване на изкуствата – БАН от 01.01.2020 г. По време на докторантурата участва с доклади в научни конференции, има 6 научни публикации (две под печат) в издания, включени в референтния списък на НАЦИД, 3 on-line публикации в Платформата на ИИИЗк и специално направени за целите на дисертационния труд интервюта с музикални специалисти (композиторите Развигор Попов, Стефан Диомов и Ангел Заберски-син, певците Димитър Йосифов, Йорданка Христова, Маргарита Хранова, музикалния редактор на БНР Здравко Петров). Представя в срок своя дисертационен текст.

ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Темата на дисертационния труд е посветена на *Musica Leggera* и влиянието на италианската музика върху българската популярна музика. Разглеждана е в текстове на музиколози, журналисти, специалисти в областта на културата и медиите и други, но не е била предмет на самостоятелно изследване. В този смисъл текстът е новаторски и приносен като музикологично изследване.

Както подчертава авторката, „още в периода между двете световни войни италианската *Musica leggera* се очертава като значимо явление в европейската популярна музикална култура. След появата на фестивала „Санремо“ през 1951 г. благозвучността на тази музика, чийто произход свързваме с красивото пеене *bel canto*, завладява поп сцената в Европа и придобива международна известност – наблюдава се истинска „италианска инвазия“ на италианската авторска песен (*canzone d'autore*)... Паралелно на това, през 50-те години на ХХ век на българската сцена се появява новата „естрадно-танцова песен“ (формулировката е на проф. Розмари Стателова), която изпитва силното влияние на яркото емоционално звукоизвличане на италианската мелодична популярна песен“. Същността на явлението италианска *Musica Leggera* и ситуацията на българската попмузика в средата на ХХ век определят поставените цели и задачи в труда, използваните подходи, както и структурата на изложението.

Текстът е логично и ясно оформен в три глави с подглави, в които хронологично се проследяват посочените две посоки на наблюдение към явлението.

В първата глава – „*Musica Leggera* и нейното значение“, е направен е успешен опит за изясняване на термина *Musica Leggera* чрез съпоставянето му с определенията за популярна музика, попмузика, шлагер, естрадна музика, които са характерни за втората половина на ХХ век, както и спрямо дефинициите на италиански език. Проследен е произходът на *Musica Leggera*, същността на явлението като „тип музика, чиято основна цел е да забавлява и разсейва и която звучи в бита като например танцова музика, лирични и хумористични песни и т.н.“ и нейните характеристики като музикална форма, ритъм и пр. Акцент е ролята на средствата за масова комуникация (медии) и, разбира се, фестивалът в Санремо и звукозаписните компании за популяризирането и утвърждаването на един нов вокален стил.

Втората глава е посветена на влиянието на *Musica Leggera* върху българската естрада през 50-те – 60-те години на ХХ век в контекста на развитието на

естрадната музика в България през тези десетилетия. Специално ще акцентирам на подглавата „Влияние на *Musica Leggera* върху репертоара на българските естрадни изпълнители“, която е много важна за изследването. Авторските наблюдения са основани на широк кръг съществуваща разнородна литература, както и на собствени наблюдения. В този контекст е осъществено проследяването на влиянието на *Musica Leggera* върху изпълнителския маниер/стил и сценичното поведение.

Третата глава естествено продължава със следващите десетилетия – „Влияние на *Musica Leggera* върху българската естрада през 70-те – 80-те години на XX век“. В контекста на българската попмузика централна тема е фестивалът „Златният Орфей“ и рециталите на чуждестранни изпълнители по време на провеждането му, както и ролята на произведената от „Балкантон“ продукция с изявите на водещи солови изпълнители и изпълнителски формации, повлияни от *Musica Leggera*. Аргументирано е наблюдението, че „по модела на певците от 60-те години много от изпълнителите и от периода 70-те – 80-те години започват своя творчески път с италиански песни, които запяват в оригинал или с български текст и аранжирмент. В хода на своята професионална кариера обаче те имат възможността вече да интерпретират успешни нови, български авторски песни, в които може би само мелодичността остава белег...“, появяват се и формации. Разгледани са и някои основни тенденции в дейността на композитори и аранжори, свързани с влиянието на *Musica Leggera*.

В края на дисертационния текст са формулирани няколко основни извода, които обосновават и направените приноси. Изводите са логични и са изведени в посока на влиянието на *Musica Leggera* върху репертоара и изпълнителската практика, създаването и оформянето на авторски музикален продукт, рецепцията на публиката. Текстът убедително аргументира извода, че „значението на *Musica Leggera* за процесите в българската популярна практика остава безспорно до настъпилите в края на изследвания период социални промени, които повлияват силно върху нагласите на българските творци, изпълнители и публика“.

Приносите са обединени в няколко направления.

Както посочих, това е първото отделно изследване на влиянието на италианската популярна култура върху българската естрадна песен. Значението на подобен труд „разширява представите си за процесите в българската популярна музикална култура, а в частност разкрива отделни елементи от нелекия процес на

утвърждаване, през който преминава естрадната ни песен през периода от 50-те до края на 80-те години на XX век“.

Защитена е основната теза на труда, че италианската *Musica Leggera* с характерната ѝ мелодичност, изразност и творческа самобитност повлиява върху развитието на българската естрадна песен.

Следващите приноси обобщават резултатите във втора и трета глава. В текста преобладава описателният тон и обзорният характер, изследването би спечелило от позадълбочени осмисляния на процесите в музикалните явления.

Важни са и научноприложните приноси на *Приложение 1* (включващо събрани и систематизирани сведения за българските кавър версии, най-често изпълнявани на българския естраден подиум и/или записвани от БНР и „Балкантон“ през изследвания период), както и взетите от авторката интервюта от български музикални специалисти, повлияни от италианската музика, които споделят своето мнение за различните аспекти на въздействие на италианската „лека“ музика върху собствения си репертоар. Тези интервюта могат да бъдат база и за бъдещи изследвания.

Познавам процеса на работа върху дисертационния труд и поздравявам специално научния ръководител на дисертантката проф. д-р Росица Драганова за постигането на този финален текст.

Авторефератът изцяло и коректно резюмира дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Имайки предвид темата, подходът към нея и приносите при реализацията на поставените задачи и цели, **предлагам да бъде присъдена на Дзана Видева Иванова за дисертационния ѝ труд на тема „Италианската *Musica Leggera* и българската естрадна песен до края на 80-те години на XX век – аспекти на влиянието“ образователната и научна степен „доктор“, професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.**

София, 21.04.2023 г.

Проф. д. н. Елисавета Вълчинова-Чендова